

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Univerza
v Ljubljani *Biotehniška*
fakulteta

Zaključena nova ocena številčnosti populacije vrste rjavi medved v Sloveniji

Sporočilo za javnost

4. 10. 2017

Slovenski strokovnjaki zaključujejo raziskavo, s katero ugotavljajo številčnost medvedov v Sloveniji in na Hrvaškem s pomočjo molekularne genetike. Več kot 1.000 sodelujočih je v dobrih treh mesecih konec leta 2015 zbralo 2.472 vzorcev in s tem ob uporabi najsodobnejših znanstveno priznanih metod že drugič v zadnjih desetih letih omogočilo vpogled v oceno številčnosti populacije rjavega medveda v Sloveniji. Na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer poteka raziskava, so tako ocenili, da je v Sloveniji konec leta 2015 živelo približno 564 medvedov (95% interval zaupanja 533 - 598). Glede na prejšnjo oceno, narejeno v letu 2007 s podobnimi metodami, se je populacija medvedov pri nas dvignila za 33 %. Raziskava je bila opravljena v okviru EU projekta LIFE DINALP BEAR, ki ga vodi Zavod za gozdove Slovenije, in je financiran 69 % iz sredstev EU, 30 % iz sredstev Ministrstva za okolje in prostor, 1 % pa so dodali partnerji sami.

Odlično sodelovanje različnih inštitucij

Raziskavo so izvedli v okviru EU projekta LIFE DINALP BEAR, ki ga vodi Zavod za gozdove Slovenije, v njem pa sodeluje 9 partnerjev iz štirih držav: Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Italije. Raziskavo ocene številčnosti medvedov vodi Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, je pa ne bi mogli izpeljati brez podpore Lovske zveze Slovenije in Zavoda za gozdove Slovenije, ki sta s svojimi nepoklicnimi in poklicnimi lovci ter revirnimi gozdarji omogočili izjemno intenzivno zbiranje vzorcev po celotnem življenjskem območju rjavega medveda. Terensko delo je tako skupaj s projektno ekipo in drugimi prostovoljci - ljubitelji narave, opravilo več kot 1.000 sodelujočih, ki so v dobrih treh mesecih vzorčenja konec leta 2015 zbrali kar 2.472 vzorcev na življenjskem območju rjavega medveda.

Prehod iz enkratne ocene številčnosti v spremljanje dinamike populacije

Za spremljanje dinamike populacije je potrebno periodično izvajanje raziskav, saj se njena številčnost zaradi različnih dejavnikov v času in prostoru spreminja. Metoda genetskega vzorčenja je bila v Sloveniji prvič izpeljana leta 2007 in je bila zato prelomna, saj so z njo prvič na osnovi trdnih znanstvenih podatkov ocenili številčnost medvedov pri nas in tako postavili referenčno točko. Ponovitev raziskave v letu 2015 že daje vpogled v številčno gibanje populacije medvedov pri nas in s tem trdnejšo podlago za vse nadaljnje varovanje in upravljanje te živalske vrste.

Kako do številke?

Material za oceno številčnosti so "neinvazivni genetski vzorci", vzorci DNK, ki so jih živali pustile v okolju in sicer v tem primeru predvsem vzorci iztrebkov. Zbrane vzorce so analizirali v genetskem laboratoriju ter dobili genotipe

Naslov projekta: Celovito upravljanje in varstvo rjavega medveda v severnih Dinaridih in Alpah - LIFE DINALP BEAR

Trajanje projekta: 1/7/2014-30/6/2019

Vodilni partner: Zavod za gozdove Slovenije

Pridruženi partnerji: Univerza v Ljubljani in ERICo Velenje iz Slovenije; Autocesta Rijeka-Zagreb d.d. in Veterinarski fakultet, Sveučilište u Zagrebu s Hrvaške; Provincia Autonoma di Trento - Servizio Foreste e Fauna, Progetto Lince Italia in Regione del Veneto - Unità di Progetto Caccia a Pesca iz Italije; Veterinärmedizinische Universität Wien - Forschungsinstitut für Wildtierkunde und Ökologie iz Avstrije

LIFE13 NAT/SI/000550

posameznih medvedov. Genotipi so nekakšni genetski "prstni odtisi", ki so za vsak osebek unikatni. Na podlagi tega se lahko neposredno prešteje število različnih medvedov, katerih vzorci so pridobljeni, s pomočjo matematičnega modeliranja, pa se lahko oceni tudi število medvedov, ki se jih v vzorčenju zgreši, in na ta način oceni celotno velikost populacije.

Raziskava je pokazala, da v Sloveniji živi približno 564 medvedov (95 % interval zaupanja 533 - 598). Ocena velja za konec leta 2015, ko se je izvajalo zbiranje vzorcev na terenu, in predstavlja najnižjo številčnost v letu, ko je končan odvzem in brez nove generacije, ki se je skotila v brlogih pozimi 2015/2016. Glede na oceno iz leta 2007, narejeno s podobnimi metodami, se je populacija medvedov pri nas dvignila za 33%, kar pa se ni odražalo v škodah in konfliktih s to vrsto, katerih zabeležena številčnost med leti 2007 – 2015 v splošnem ni naraščala.

Vrhunska znanost in kapital za prihodnost

Raziskovalci z Biotehniške fakultete so imeli ob oceni številčnosti medvedov še en pomemben cilj: izboljšati laboratorijske metode do ravni, ki bo omogočala hiter in stroškovno sprejemljiv dolgoročen genetski monitoring medvedje populacije. Prav zaradi tega so v laboratorijsko delo vpeljali naj sodobnejše metode, ki jih znanost v tem trenutku ponuja. Kot verjetno prvi v svetu uporabljajo namreč naslednjo generacijo sekvenciranja DNK za genotipizacijo neinvazivnih genetskih vzorcev velike prostoživeče populacije, kar predstavlja velik metodološki preboj na tem področju.

Izhodišča za upravljanje

Nova ocena številčnosti pomeni pomemben doprinos k poznavanju predvsem dinamike številčnega gibanja in spolne strukture medvedje populacije v Sloveniji. To predstavlja ključno podlago za nadaljnje oblikovanje strateških dokumentov za upravljanje s populacijo rjavega medveda, kakor tudi za pripravo vsakoletnih predlogov za poseganje v populacijo, katerih nosilec je Zavod za gozdove Slovenije odgovorno pa resorno, Ministrstvo za okolje in prostor.

Kontakt

Vodja raziskave:

Doc. Dr. Tomaž Skrbinšek; Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta,
Oddelek za biologijo

tomaz.skrbinsek@gmail.com oz. 040 833 357

Koordinator projekta:

Rok Černe, Zavod za gozdove Slovenije:

rok.cerne@zgs.si oz. 051 317 209